

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Харківська державна академія фізичної культури
Львівський державний університет фізичної культури імені
Івана Боберського
Глухівський національний педагогічний університет ім. Олександра
Довженка
London Metropolitan University (Університет Лондон Метрополітен)
Університет Миколи Коперника (Республіка Польща)**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

01 грудня 2023 року

CURRENT ISSUES OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

collection of materials of the IV All-Ukrainian Scientific and Practical
conferences with international participation

December 01, 2023

Полтава, 2023

1. Bud Collins 'Modern Encyclopedia of Tennis / Bud Collins, Zander Hollander. Detroit, MI: Visible Ink Press, 1994. 666 p. ISBN 0-8103-9443 -X.
2. David W. Galenson. Tennis / Encyclopedia of World Sport / D. Levinson & K. Christensen. NY: Oxford University Press, 1999. 488 p. ISBN 0-07-028705-8.
3. Heiner Gillmeister. / books? id = hftxBcXOQxsC Tennis: A cultural history. London, UK : Leicester University Press, 1998. 452 p. ISBN 0-7185-0195-0.
4. Tennis / New Encyclopedia of Sports / Ralph Hickok. USA: McGraw-Hill Book Company, 1977. 557 p. ISBN 0-07-028705-8.
5. Tennis / The Encyclopedia of North American Sports History / Ralph Hickok. NY: Facts on File, 1992. 516 p. ISBN 0-8160-2096 - 5.
6. United States Tennis Association Official Encyclopedia of Tennis / Bill Shannon. Centennial. NY: Harper & Row, 1981. 558 p. ISBN 0-06-014896 -9.
7. William Joseph Baker. Sports in the Western world. University of Illinois Press, 1988. 359 p. ISBN 0 -252-06042-3.

Грекова В. В., студентка групи 301-ФС
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
 Науковий керівник: Гета А. В., к.фіз.вих., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Незважаючи на заходи щодо пропаганди та формування здорового способу життя, які вживаються з боку державних і громадських структур, на сьогодні в Україні значних позитивних зрушень у покращенні фізичної, духовної, психічної, соціальної складових здоров'я населення не відбувається.

На сучасному етапі розвитку суспільства фізична культура – це самостійна і особлива галузь загальної культури, яка спрямована, головним чином, на зміцнення здоров'я людини, продовження її творчої активності та життя, а також на зростання і вдосконалення її всебічного та гармонійного розвитку і використання набутих якостей у суспільній, трудовій та інших видах діяльності.

Фізична культура і спорт – дієві засоби для виховання всебічно гармонійного розвитку особистості, які поєднують у собі освітню, оздоровчу, виховну та інші ланки. Зв'язок розумового виховання з фізичною культурою і спортом – багатосторонній. На заняттях фізичними вправами набуваються знання про раціональний спосіб виконання рухових дій, застосування їх у тому чи іншому виді діяльності. Заняття фізичною культурою і спортом допомагають розвитку пам'яті, особливо рухової та зорової, удосконаленню уваги, її точності та якості.

Фізична культура в Україні є часткою культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її

особистості. Практика свідчить, що фізична культура, до складу якої входять фізичне виховання, спорт та фізична рекреація, є важливим засобом підвищення соціальної і трудової активності людей, задоволення їхніх моральних, естетичних та творчих запитів, життєво важливої потреби взаємного спілкування, розвитку дружніх стосунків між народами і зміцнення миру. Спорт, як органічна частина фізичної культури, є сферою діяльності людей, виявлення та уніфікованого порівняння у змаганні їхніх досягнень у певних видах фізичних вправ [1].

Перші десятиріччя розвитку фізичної культури і спорту в сучасній Україні характеризуються значними проблемами, пов'язаними з умовами існування суспільства:

- глибокою економічною кризою, обумовленою переходом на нові форми економічного господарювання (з державної форми власності на приватну);
- стрімким спадом виробництва у промисловості та аграрному секторі – суттєвим зниженням державного фінансування сфери фізичної культури і спорту;
- значним зниженням рівня життя населення-порушенням екологічної рівноваги;
- різким погіршенням фізичного розвитку людей і рівня їхнього здоров'я, скороченням тривалості життя.

Нинішній рівень розвитку фізичної культури та спорту у нашій країні не задовольняє суспільство за багатьма показниками. Недооцінюються їх можливості у формуванні здорового способу життя та зміцненні здоров'я громадян, профілактиці шкідливих звичок, передусім, серед молоді, та у розв'язанні інших важливих соціально-економічних проблем. Нагальним залишається питання забезпечення оптимальної рухової активності в структурі життєдіяльності та дозвілля громадян.

Складних проблем не позбавлена й існуюча система спорту в Україні. З-поміж них найістотнішою є низька ефективність діючого механізму масового залучення дітей до початкових занять спортом, відбору найбільш обдарованих осіб та удосконалення їхньої майстерності на етапах багаторічної спортивної підготовки. З кінця 90-х рр. чисельність контингенту дітей і підлітків, залучених до регулярних занять у дитячо-юнацьких спортивних школах, спортивних секціях підприємств, установ та організацій, скоротилися більш ніж на 300 тис. осіб [2]. Згортання позашкільної роботи з молоддю негативно позначилося на стані здоров'я дітей та підлітків, призвело до посилення антисоціальних проявів серед зазначеного контингенту. Зміна відносин і форм власності, стрімкий спад виробництва у промисловості та в аграрному секторі, економічна криза – все це призвело до згортання фізкультурно-масової роботи у виробничій сфері.

Отже, на сьогодні існує потреба в проведенні якісних змін у сфері фізичної культури і спорту на основі використання сучасних підходів, об'єднання зусиль зацікавлених організацій і широких верств населення. Особливої актуальності набуває визначення стратегічних напрямів розвитку цієї сфери, прогнозування перспективних процесів у ній, використання

системного і програмно-цільового підходів у розробленні та здійсненні практичних заходів.

Література

1. Булатова М., Литвин О. Здоров'я та фізична підготовленість населення України / Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2004. № 1. С. 3–9.
2. Україна спортивна 2019–2020 роки. Інформаційний довідник / Т. А. Федюшина, З. С. Осіпова, Л. В. Лященко [та ін.]; за ред. Н. Д. Уманець. К.: Держ. служба молоді та спорту України, 2020. 206 с.

Гутник Ю. Р., студентка групи 301-ФС
*Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*
Науковий керівник: Гета А. В., к.фіз.вих., доцент
*Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В ДОБУ КОЗАЦТВА

Фізичне виховання є головним напрямом впровадження фізичної культури і становить органічну частину загального виховання, покликану забезпечити розвиток фізичних, морально-вольових, розумових здібностей і професійно-прикладних навичок людини. Розглядаючи історичний процес виникнення, становлення та подальшого розвитку фізичної культури, необхідно розглянути ті цілеспрямовані зусилля, яких доклали наші предки, що жили на території сучасної України в різні історичні епохи, як виховували молодь, яку роль у цьому процесі відігравала фізична культура, які ігри, змагальні фізичні вправи, гігієнічні чи лікувальні рухливі засоби застосовувались у побуті та військовій підготовці [2].

Внаслідок постійної боротьби українського народу проти татар і турків, польських і литовських загарбників виникло вільне озброєне населення – козацтво. Однією з найяскравіших сторінок літопису боротьби українського народу за свою незалежність був козацький рух. Козаки були тією силою, яка впродовж століть пильно стояла на сторожі свободи і гідності України як незалежної, суверенної держави [2].

М. Грушевський справедливо зауважував, що період існування Запорізької Січі – найбільш яскравий і цікавий період українського життя. Запорізька Січ майже безперервно вела важку збройну боротьбу за віру і незалежність свого народу. Запорізький козак і воїн, запорізький козак і лицар – це такі поняття, які ніколи не відділялись одне від одного. «У нас над усе честь і слава, військова справа, щоб і себе на сміх не дати, і ворогів під ноги топтати», – говорили козаки [2].

Козаки були середнього зросту, плечисті, міцні та сильні. За словами Г. Боплана [1], запорожці в своїй більшості були міцної статури, легко переносили голод, холод, спрагу й спеку; у війні невтомні, відважні, хоробрі,